



עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

נח

אור

ביתו של אדם תיבת נח

בראשית פרשת נח פרק ו פסוק פרק ו (ט) אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תְּמִימִים הָיָה בְּדִרְתּוֹ אֶת־הָאֱלֹהִים הַתְּהַלְלֵה־נָח: (י) וַיּוֹלֶד נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנִים אֶת־שֵׁם אֶת־יָהֶם וְאֶת־יִפֶּת: פֶּרֶק ז פֶּסוּק א (א) וַיֹּאמֶר יְקֹנֶךָ לְנֹחַ בְּאִי־אֵתָהּ וְכָל־בֵּיתְךָ אֲלֵה־תִבְחָה כִּי־אֵתָהּ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה: (בג) וַיִּמַּח אֶת־כָּל־חַיִּקוּם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה עַד־רֶמֶשׂ וְעַד־עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּמָּחוּ מִן־הָאָרֶץ וַיִּשָּׂאֵר אַדְנֵי־נֹחַ וְאֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתְּיָבָה: פֶּרֶק ח פֶּסוּק א (א) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־נֹחַ וְאֶת־כָּל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתְּיָבָה וַיַּעֲבֹר אֱלֹהִים רוּחַ עַל־הָאָרֶץ וַיִּשְׁבּוּ הַמַּיִם:



ל. ובפסיקתא זוטרתא (לקח טוב) בראשית פרשת נח פרק ו פסוק ט נח איש צדיק. שני פעמים נח נח, נח לבוראו, ונח לבריות, כדתנן כל שרוח הבריות נוחה הימנו, רוח המקום נוחה ממנו: ועוד יותר מבואר במדרש הגדול בראשית פרשת נח פרק ו פסוק ט איש צדיק. היה לו למקרא לומר אלה תולדות נח שם? אלא להודיעך שייחוס מעשים טובים קודם לייחוס בנים, לפיכך נתייחס במעשיו הטובים תחלה ואחר כך בבניו. וכן פרש"י בראשית פרשת נח פרק ו פסוק ט) אלה תולדות נח נח איש צדיק. הואיל והזכירו ספר בשבחו, שנאמר (משלי י ז) זכר צדיק לברכה. דבר אחר ללמדך, שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים: וביאר ר' עובדיה מברטנורא (עמר נקא) פרשת נח פרק ו פסוק ט) אלה תולדות נח הואיל והזכירו ספר בשבחו וכו'. קשה מאי קשיא ליה לרש"י שהוצרך לו' הואיל והזכירו ספר בשבחו. י"ל שאחר שכתב אלה תולדות נח היה לו לכתוב שם וחם ויפת פי' תולדות הבנים שהוליד לכך אמר רש"י שהפסיק הענין הואיל והזכירו ספר בשבחו ולפי' זה קשה שלא היה צריך לכתוב אחר כן פעם אחרת ויולד נח ולכך פי' רש"י ד"א שעתה הוצרך לומר אחר כן ויולד נח:

עיקר התולדות תורתו ומצוותיו ומידותיו:

ומבאר המהר"ל בספרו גור אריה בראשית פרשת נח פרק ו פסוק ט שעיקר תולדותיהם. ב"ר (ל, ו). ומה שהמעשים טובים נקראו "תולדות" דכתיב (ר' ישעיה ג, י) "אמרו לצדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו", שהמעשים הם פרי שמוליד האדם. ומה שאמר ש'עיקר תולדותיהם' היינו מפני

שאלות:

- א. יש לשאול מדוע כפל הלשון נח נח?
- ב. ועוד מתחיל אלה תולדות נח וממשיך בשבחי מעשיו ורק אחר כך כתב תולדותיו מדוע?
- ג. עוד יש לשאול אם הוא צדיק הראוי להינצל מדוע הכנים עימו בתיבה את כל הבעלי חיים אשר גרם להם סבל ונידודי שינה?

המקובל בחכמה:

כאשר נתבונן כיצד מתנהל אורח חיים בבית רגיל נראה כי התייחסות בענייני חסד לבני ביתו שונה מההתייחסות לחברה החיצונית, מאחר ומבטו של אדם אינו מרגיש שמעשיו כלפי בני ביתו ואשתו שהן מעשה חסד אלא חובות הבית והחיים כך שכל אחד מחפש להתחמק ולסמוך על השני שיעשה את הנצרך, ותמיד נשמעים המשפטים זה לא שלי או לא תפקידי זה תפקיד שלך וכדומא, לעומת זאת כלפי חברה חיצונית האדם מרגיש שכל עזרה שמושיט יד זו נחשבת פעולת חסד ואף בדרך כלל לא שמענו שנותנים אות הוקרה והערכה במה שעושה לבני ביתו אלא מה שעושה עם החברה החיצונית נחשב בעיני בני אדם יותר חשוב, אולם השקפת התורה הקדושה בדיוק ההיפך ובמצוות החסד והעזרה קודמים בני ביתו כי מברשך אל תתעלם כאשר נבאר ויכול להפוך את ביתו לתיבת נח.

דברי חז"ל לבאר הפסוקים:

כתבו במדרש אגדה (בוכר) בראשית פרשת נח פרק ו פסוק ט) אלה תולדת נח. נח לשמים ונח לבריות. וכו' תולדות נח. היה לו לומר נח הוליד שלשה בנים, למה נאמר תולדת נח? לפי שמעשיו הן תולדותיו, וכה"א פרי צדיק עץ חיים (משלי יא



עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין
The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

מוסכמות החברה שעיקר החסד לעזור לאחרים ואילו לבני ביתו אינו חשוב בעיניהם חסד כלל. הנה מבואר במסכת כתובות דף נ ע"א אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת, וכי אפשר לעשות צדקה בכל עת? דרשו רבותינו שביבנה, ואמרי לה רבי אליעזר זה הזן בניו ובנותיו כשהן קטנים ע"כ. ללמדנו שהדאגה לבני ביתו זו מצוות חסד. וכך פסק הרמב"ם הלכות מתנות עניים פרק ז הלכה יג. עני שהוא קרובו קודם לכל אדם, עניי ביתו קודמין לעניי עירו, עניי עירו קודמין לעניי עיר אחרת שנאמר לאחיך לענייך ולאביונך בארצך. וכתב מרן הבית יוסף יורה דעה סימן רנא ג (א) הנותן לבניו ולבנותיו הגדולים שאינו חייב במזונותיהם. כלומר שהם יותר על בן שש שנים דאילו פחותים מבן שש חייב הוא במזונותיהם כדאיתא בסוף פרק אף על פי (כתובות סה:) ואמרינן בפרק נערה שנתפתתה (שם נ.) עושה צדקה בכל עת (תהלים קו ג) זה הזן בניו ובנותיו הקטנים כלומר שהם יתרים על שש שאינו חייב במזונותיהם וכשהוא זנם צדקה תחשב לו וכן פירש רש"י (ד"ה זה):

וכן נפסק בשולחן ערוך יורה דעה הלכות צדקה סימן רנא סעיף ג: הנותן לבניו ובנותיו הגדולים, שאינו חייב במזונותיהם, כדי ללמד את הבנים תורה ולהנהיג הבנות בדרך ישרה, וכן הנותן מתנות לאביו והם צריכים להם, הרי זה בכלל צדקה. ולא עוד אלא שצריך להקדימו לאחרים. ואפילו אינו בנו ולא אביו, אלא קרובו, צריך להקדימו לכל אדם. ואחיו מאביו, קודם לאחיו מאמו. ועניי ביתו קודמין לעניי עירו, ועניי עירו קודמין לעניי עיר אחרת (כ"מ בסמ"ג וסמ"ק וטור). והוסף ביאור הגר"א יורה דעה סימן רנא ס"ק ד. ולא עוד כו' ואפי" כו'. ספרי אחיך זה אחיך מאבך מאחד אחי זה אחיך מאמך מלמד שאחיך מאבך קודם לאחיך מאמך וכו' ובתד"א ר"פ כ"ז הלא פרום לרעב לחמך כו' ומבשרך לא תתעלם הא כיצד אלא אם יש לאדם מזונות בתוך ביתו ומבקש לעשות מהן צדקה כדי שיפרנס אחרים משלו כיצד יעשה בתחלה יפרנס את אביו ואמו ואם

שהקדים תולדות המעשים לפני תולדות הבנים, שמע מינה שאלו עיקר. ויראה לי המעם מפני שבתולדות משותף האדם עם הקדוש ברוך הוא יתברך שמו, והקב"ה הוא העיקר, והמעשים טובים הם מצד האדם בלבד, לכך אמרו שעיקר תולדות שלהם הם המעשים טובים. ועוד, כי עיקר תולדות האדם מעשים טובים, כי התולדות לאו בגופו, ואילו מעשים טובים הם בגופו, ואין לך תולדות יותר מזה, שהרי הוא כאילו מוליד עצמו, וזהו יותר תולדה עכ"ל:

הזכות להינצל בגלל תיבת החסד:

אחר הדברים האלה מתבאר מדברי חז"ל שהמעלה הראשונה של נח שנחשב לאיש צדיק שהיה נח לבריות ונח למקום וזוהי גדולתו, וכמ"ש התנא משנה מסכת אבות פרק ג משנה י הוא היה אומר כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו אין רוח המקום נוחה הימנו. לזאת כפלה התורה נח נח והקדימה את שבחיו לבניו שהוליד בהיות וזה עיקר התולדות של האדם שעושה וכונה את עצמו ויוצק תוכן רוחני לנשמתו וגופו, והוא היה יוצא דופן ועולה על כל בני דורו מאחר והיה כל כולו עבור השני, ולזאת זכה להינצל הוא ובניו ביתו מהמבול אשר נמחק כל היקום מלבד נח ובניו ביתו ואשר איתו בתיבה, אך למרות זאת הסברנו במקום אחר בארוכה שהדרך היחידה להינצל ממידת הדין שיש על כל העולם אין אפשרות אלא בזה שיהפוך את התיבה לתיבת חסד ותיבת נח לבריות ולכל יצורי הקב"ה ורק בעיסוקו בחסד, זו ההגנה היחידה להינצל מהגזירה וממידת הדין, מכאן אנו למדים שגדולת האדם נמדדת בזה שהוא נח לסביבתו וממילא כל שהוא נח לבריות נח גם למקום.

הבית תיבת חסד:

לאחר אשר השכלנו להבין כי עיקר גדולתו ומעלתו של נח שהיה נח לבריות וממילא נח למקום ומעשיו הטובים הן הם תולדותי העיקריים, עלינו להתבונן בהשקפת התורה שעיקר מעשה החסד עם בני ביתו קודמין לכל אדם אחר היפך



עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

ובתחילת דרכו עם אשתו ולאחר שהבית מתרחב כן גודל התפקיד.

מעשה שהיה:

מעשה שהיה איתי בתחילת הקמת העיר אלעד בהיותי משמש כרב העיר ופתחתי כולל בעיר, יום אחד צלצל אלי אדם שרוצה להיפגש איתי קבענו פגישה והגיע דיבר איתי על הקמת כולל גדול והוא ידאג לכסף, אמרתי בליבי אנני יודע עד כמה הדבר רציני שיבוא אדם שמוכן להחזיק כולל בלי שהכרתי אותו קודם ומה מטרתו בזה אבל אמרתי אין מה להפסיד נתן לי את כל הפרטים שלו וקבענו להיות בקשר בכדי לקדם את הנושא, והנה פעם צלצלתי לפלפון ולא ענה נסיתי לצלצל לבית וענתה אשתו בקשתי אם אפשר לדבר עם הרב פלוני, היא שאלה בהקשר למה והשבתי שהוא דיבר איתי על הקמת כולל, מיד התפרצה זה רב זה רשע פושע נאצי אכזרי אין לו רחמנות עליה שהיא חולה ולא איכפת לו מהבית כל הזמן מחפש לעשות עם אחרים חסד אבל בבית אין רע ממנו, כמובן שהבנתי שכל דבריו בטלים מאחר וכך אומרת עלו אשתו ברור שאינו נאמן ולא דובר אמת ואכן לא יצא כלום ונעלם.

מעשה עם הרב שוודרון זצ"ל:

וכך סיפר הגר"ש שוודרון זצ"ל פעם הלך עם בנו לקופ"ח ופגשו רבו ושאלו לאן הולך והשיבו לקופ"ח וחזר על השאלה כמה פעמים עד שהסביר לו רבו שצריך לומר שהולך לעשות חסד עם בנו ולוקח אותו לרופא. ואכן כ"כ השל"ה במסכת מגילה נר מצוה אותץ כד. אָדָם הֵזֵן בְּנָיו וּבְנֵי בֵיתוֹ הַקְטָנִים, שְׂפָלְלוּהוּ רַבּוֹתֵינוּ וְז"ל (כתובות נ א) בַּפְּסוּק (תהלים קו, ג) 'עֲשֵׂה צְדָקָה בְּכָל יְעָת, אַף שְׂהֲאָדָם עוֹשֵׂה מִחֲמַת 'בְּרַחֵם אָב עַל בְּנָיו, מִכָּל מְקוֹם יִשִּׁים בְּמַחְשַׁבְתּוֹ רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

סיפר הרב שוודרון זצ"ל מעשה שהיה:

סיפר הרב שוודרון זצ"ל מעשה שהיה: אחד מנכדי החפץ חיים זצ"ל למד בישיבת לייקווד בזמן שראש הישיבה הראשון הגר"א קוטלר זצ"ל עדיין היה בחיים ראש הישיבה וכן המשגיח הגר"ג ווכטפויגל זצ"ל היו גאים בכך שאברך בעל ייחוס כזה נמנה על אברכי הכולל שעל יד הישיבה, עם

הותיר יפרנס את אחיו ואחיותיו ואם הותיר יפרנס את בני משפחתו ואם הותיר יפרנס את בני שכונתו וכו':

וכתב רבנו אברהם בן היא [לפני שמנה מאות שנה] בספר היגיון הנפש בעמוד השני. וז"ל ואמר בהתימת הכתוב 'זמבשרך לא תתעלם, ורוב המפרשים מוציאים ממנו שהייב אדם לעשות חסד עם קרוביו ואנשי ביתו, שהם עצמו ובשרו, יותר משאר בני עמו, וזה דבר ברור וידוע ויכול להידרש ממקומות רבות.

ואפשר לומר כרמוז לדבר את דברי התנא במסכת אבות פרק א משנה ה יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר יהי ביתך פתוח לרוחה ויהיו עניים בני ביתך. הכוונה בזה שיתייחס לבני ביתו כמו שעושה חסד עם עניים.

אחר הדברים האלה הראת לדעת ולהבין כי בראש ובראשונה על האדם להיות נח עם בני ביתו ואשתו והם הראשונים שמחוייב כלפיהם לגמול איתם חסד ובמקום לחשוב שזה חובות ומטלות וממילא כל אחד מתבצר בעמדה שזה אינם חובותיו או תפקידו והדבר גורם לעגמת נפש וויכוחים בבית בין ההורים וגם הילדים, יכול להפוך את ביתו לתיבת נח וחסד כמה שיפנימו בבית שכל פעולה שעושים בבית אחד לשני היא מצוות חסד יותר גדולה מעם אחרים, ולזאת צריך לדבר על כך שכל שקית זבל שמורידים או כל הגשת עזרה בבית היא מצוות עשה כמו הנחת תפילין או קניית ארבע מינים וכדומא ועוד יותר מקניית איזה עליה או איזה פעולה בבית הכנסת וההיפך צריך לחטוף את המצוות ולעשותן בשמחה ולא כעול ומשא כבוד ובזה הופכים את הבית לתיבת חסד אשר המעשים האלה מגינים ומצילים ומבטלים מעל כל בני הבית כל גזירה קשה ח"ו והאזירה הופכת לאזהרת ושמחה. וכל אדם כאשר מתחיל את חיי הנישואין צריך לבנות את הבית על היסוד הזה שהבית יהיה תיבת נח שהיא תיבת החסד, והוא חלק מתכלית האדם בעולמו להידמות לבוראו להיות מהנותנים ולעשות חסד



עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

אלמנה או האם היא גרושה גם אני הייתי רוצה לעזור לה, אוי לא חס ושלום קרא האברך הצעיר יש לה בעל לאישה זו ואני בעלה.

סיפור על הסטייפלר האיך התחשב באשתו:

בימי האבל של הגר"י קנייבסקי מספרים שכשאשתו הלכה לישון מרוב עייפותה מבלי להדיח את הכלים הוא בא מאוחר בלילה אל המטבח והדיח את הכלים כי ידע שאשתו תשמח בבוקר למצוא מטבח נקי ומסודר.

מהרהי"ל דיסקין זצ"ל איך להתייחס לאשתו:

מסופר על רבי יהושע ליב דיסקין זצ"ל היה מעשה באברך מתמיד עצום שמרוב למודו בקושי היה משוחח עם אשתו, כשספרו זאת לר' יהושע לייב ביקש מממשו לקרוא לאותו אברך, בשעה הגיע האברך לביתו של ר' יהושע ליב נכנס לסלון אך ר' יהושע לייב לא הביט לעברו, ניסה האברך להרעיש ולמשוך את תשומת לבו של מהרהי"ל דיסקין אך הוא בשלו שקוע, אחר כשעתיים ביקש רבי יהושע ליב דיסקין לקרוא לאשתו הרבנית כשהגיעה שאל אותה מה עשית היום כיצד עבר עליך היום מה קנית במכולת ושאלות נוספות בעניני הבית, לאחר מכן פנה לאותו אברך ואמר לו כשם שהרגשת אצלי מהשעה שנכנסת עד עכשיו כך מרגישה אשתך כל יום כשאינך מתייחס אליה וכיצד מתייחסים לאשה כבר הראיתי לך.

מוסר השכל:

עלה בדיננו להבין ולהשכיל כי כל אדם הרוצה לבנות בית יהודי ברוח התורה עליו להחזיר בבית מתחילת בנייתו כי הבית היא תיבת נח ותיבת חסד, ויהיה מושתת על היסוד הזה שכל הנעשה בבית אינם חובות ומטלות אלא מעשי חסד כך שכל פעולה וכל מעשה שנעשה בבית ידעו כי מקיימים מצוות עשה מהתורה של ואהבת לרעך כמוך וכן של והלכת בדרכיו, והדבר מחייב כל אחד לעשות הושבים וסדרי עדיפות פעמים מוכן להשקיע ולהתאמץ על הידורי וחיבובי מצוה על חשבון הפסד מצוה מהתורה, וכאשר הבעל מוריד שקית לפח או עושה כלים וכדומא בבית יחשוב שמקיים מצוות הנחת תפילין וכן האשה כל בישול וכביסה וכל הכנה שעושה בבית עוסקת במצוות חסד מהתורה, ובדרך זו יחנכו את בני הבית עד שכל הבית הופך לתיבת נח וחסד אשר בכוחה להגן ולהציל את בני הבית מכל מרעין בשיין ולבטל גזרות קשות וזוכים שתשרה אהבה ואהוה שלום ורעות ושורה השכינה בביתם תמיד.

החותם בברכת שבת שלום ומבורך.

הצב"י מרדכי מלכא עיה"ק אלעד

